

Skalnice kýlnatá (*Helicigona lapicida*). Foto: Michal Maňas.

Život v podzemí X. – Měkkýši ve vchodu

Libor Dvořák, Tři Sekery

Při vstupu do jakékoliv podzemní prostory, ať už jsou to sklepy, štoly, nebo jiné úkryty, si pozorný návštěvník může téměř všude všimnout měkkýšů. Nejčastěji jsou to slimáci, ale i další druhy, které žijí v bezprostředním okolí a ve vchodech se objevují spíše náhodou. Někteří ale patří k typickým obyvatelům podobných míst, protože dávají přednost skalám, zříceninám, či sutím – a vchody do podzemí jsou jejich typickým stanovištěm velmi podobné. Několik takových druhů si představíme v tomto čísle podzemního seriálu.

Závratky jsou plži se štíhlou, protáhle vřetenovitou ulitou, podle druhu od půl do jednoho a půl centimetru délky. Vřetenatka obecná (*Alinda biplicata*) je v Karlovarském kraji nejrozšířenějším druhem, obývá lesy, otevřená stanoviště i intravilány. Můžeme ji nalézt pod kameny, cihlami či kusy dřev na zemi, ale také u pat stromů, na kmenech, skalách a zdech. Proto je poměrně překvapivé, že ve vchodech do podzemí byla v našem kraji zaznamenána pouze jednou ve vchodu do štoly u Výškovice. Příbuzná vřetenovka hladká (*Cochlodina laminata*) se liší zejména lesklou ulitou téměř bez náznaků rýhování. Obývá podobná místa jako vřetenatka obecná, také se jedná o běžný

druh, jen více upřednostňuje lesy. Proto je nečekané, že v podzemí byla nalezena také jen jednou, a to ve vstupu do štoly za lázeňským domem Thermal v Karlových Varech.

Zubouštka trojzubá (*Isognomostoma isognomostomos*) a aksamítka plochá (*Causa holosericea*) jsou příbuzné druhy z čeledi hlemýžďovitých. Oba obývají podobná stanoviště, kterými jsou suťové listnaté a smíšené lesy. Zatímco zubouštka je na podobných biotopech poměrně běžným druhem, tak aksamítka se dá nalézt poměrně sporadicky, často se ukrývá v hlubších partiích sutí. Lesní komplex mezi Ovesnými Kladruby a Michalovými Horami zahrnuje více vhodných míst pro oba druhy, proto zde byly zaznamenány i ve vchodových partiích štol: oba druhy na Lazurovém vrchu, aksamítka také u Výškovic.

Do příbuzenstva obou druhů patří také nezaměnitelný druh skalnice kýlnatá (*Helicigona lapicida*). Kdo tento i více než centimetrový druh měkkýše viděl, dá mi jistě za pravdu; jeho zploštělá ulita připomínající čočku nebo létající talíř se opravdu nedá s žádným jiným druhem splést. Skalnice je běžným druhem objevujícím se často v sutích, na skalách i zdech; je například jedním z nejtýpčtějších

Zuboústka trojzubá (*Isoognomostoma isognomostomos*) a aksamítka plochá (*Causa holosericea*) jsou blízké příbuzné druhy z čeledi hlemýžďovitých. Foto: Michal Horskák a Michal Mañas.

a nejhojnějších druhů našich hradních zříčenin. Také ve vchodech do podzemí se objevuje pravidelně. Ve zkoumaném území byla zaznamenána, často opakovaně, ve dvou štolách u Výškovice, ve čtyřech na Lazurovém vrchu a také v jedné v Bečově nad Teplou (zde i v 10 jedincích při jedné kontrole).

Naši exkurzi po poznání měkkýšů ve vchodech do podzemí zakončíme jedním slimákem, který se jmenuje podkornatka žíhaná (*Lehmannia marginata*). Tento běžný lesní druh můžete často a ve velkém množství nalézt, jak svým tempem pospíchá po kmenech stromů, skalách, zdech, nebo jak houduje na houbách. V podzemí se objevuje pravidelně a hojně, a navíc často i v hlubších partiích přibližně do 20 metrů od vchodu. Podkornatka byla zaznamenána na Karlovarsku na 11 lokalitách, konkrétně u Kyseleckého Hamru, v Lázních Kynžvart, na Lazurovém vrchu, v Mariánských Lázních (zde až 18 jedinců při jedné kontrole), u Michalových Hor, Pramenů, Háje a Výškovice.

V podzemí Karlovarského kraje bylo nalezeno samozřejmě mnohem více druhů měkkýšů, o některých z nich se zmíníme v některém z příštích dílů seriálu. ■

▲ Ulity vřetenatky obecné (*Alinda biplicata*) a vřetenovky hladké (*Cochlodina laminata*) se podobají tvarem ulity, ale nápadně se liší jejím rýhováním. Foto: Michal Horskák.

◄ Štola na Lazurovém vrchu. Na takových místech byla nalezena např. aksamítka plochá, skalnice kýlnatá a podkornatka žíhaná. Foto: Přemysl Tájek.

▼ Podkornatka žíhaná (*Lehmannia marginata*) je jedním z nejčastějších nahých měkkýšů našich lešů, ale i vstupů do podzemních prostor. Foto: Michal Horskák.

